הִלְכוֹת תְּפִלָּה סִימָן קכא קכב

קכא דִּינֵי מוֹדִים. וּבוֹ ג׳ סְעִיפִים:

א (א) [א]שׁוֹחִין (פ) (ב) **בְּמוֹדִים** (ג) תְּחִלָּה (ד) וְסוֹף: **ב** * [ב]הָאוֹמֵר ׳מוֹדִים מוֹדִים׳, (ה) **מְשַׁתְּקִים אוֹתוֹ: ג** [ג]**יָחִיד** אֵין לוֹ לוֹמַר **בְּרַכַּת כֹּהֲנִים.** הַגָּהּ: וְכֵן עִקָּר, וְכֵן נִרְאֶה לִי לִנְהֹג, אֲבָל הַמִּנְהָג הַפָּשׁוּט אֵינוֹ כֵּן, רַק אֶפְלוּ יָחִיד אוֹמֵר אוֹתוֹ כָּל זְמַן שֶׁרָאוּי לִנְשִׂיאוּת כַּפַּיִם, (ו) וְאֵינוֹ (ז) **[ב]** נִרְאֶה (בית יוסף (ד״ה וזוקפ) בשם המנהיג (סי׳ סג)):

א **א** תשובת הרשב״א (ח״ו סי׳ תה).

א **ב** ברכות ל״ד (ע״א). **ב** שם ל״ג (ע״ב). **ג** אבודרהם (הל׳ שמונה עשרה ד״ה ונשאל הרי״ף)

קכב דִּינִים הַשַּׁיָּכִין בֵּין שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה לִ׳יִהְיוּ לְרָצוֹן׳. וּבוֹ ג׳ סְעִיפִים:

א [א]**אִם בָּא לְהַפְסִיק** וְלַעֲנוֹת קְדִישׁ וּקְדֻשָּׁה בֵּין שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה לִ׳יִהְיוּ לְרָצוֹן׳ אֵינוֹ פּוֹסֵק, שֶׁ׳יִהְיוּ לְרָצוֹן׳ מְכַלֵּל הַתְּפִלָּה הוּא, אֲבָל בֵּין ׳יִהְיוּ לְרָצוֹן׳ לִשְׁאָר תַּחֲנוּנִים (א) שַׁפִּיר דָּמֵי. הַגָּהּ: וְדַוְקָא בְּמָקוֹם שֶׁנּוֹהֲגִין לוֹמַר ׳יִהְיוּ לְרָצוֹן׳ מִיָּד אַחַר הַתְּפִלָּה, (ב) אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁנּוֹהֲגִין לוֹמַר (ג) תַּחֲנוּנִים קֹדֶם ׳יִהְיוּ לְרָצוֹן׳, מַפְסִיק גַּם כֵּן לְקַדִּישׁ וּקְדֻשָּׁה, וּבִמְקוֹמוֹת אֵלּוּ נוֹהֲגִים לְהַפְסִיק בָּאֱלֹהַי נְצוֹר קֹדֶם ׳יִהְיוּ לְרָצוֹן׳ לָכֵן מַפְסִיקִין גַּם כֵּן לְקַדֵּשָׁה (ד) * וּלְקַדִּישׁ (פ) וּלְבָרְכוּ (דברי יוסף (ד״ה וזוקפ) בשם המנהיג (סי׳ סג)):

בַּאֵר הֵיטֵב

צָרִיךְ לוֹמַר עָנֵנוּ פַּעַם אַחַת רְאֵה נָא. מָגֵן אַבְרָהָם (שם), עַיֵּן שָׁם:

א (פ) **בְּמוֹדִים.** אִם נִזְדַּמֵּן לוֹ רַק, לֹא יִשְׁחֶה עַד שֶׁיַּצִּא הָרַק מִפִּיו. סֵפֶר חֲסִידִים סִימָן י״ח, מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א): **ג** (ג) **נִרְאֶה.** הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) הָעֱלָה דְּאֵין לִמְחוֹת בְּיַד הָאוֹמְרִים אוֹתוֹ, עַיֵּן שָׁם. אֵין אוֹמְרִים ׳אֱלֹהֵינוּ׳ בְּבֵית הָאֵבֶל:

א (פ) **וּלְבָרְכוּ.** וְטוֹב לוֹמַר ״יִהְיוּ לְרָצוֹן״ קֹדֶם הַתַּחֲנוּנִים וְאַחֲרֵיהֶם. לֶחֶם חֲמוּדוֹת (דברי חמודות פ״א אות נד) וב״ח (סי״א), מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) ט״ז (סק״ב) וּפְרִי חָדָשׁ:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

הַמְדַלֵּג מִשָּׁנָה מִפֻּטְבַּע שֶׁטָּבְעוּ חֲז״ל, וְדִינוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַמְחַבֵּר סִימָן קי״ט סָעִיף ג׳ בְּטָעָה בִּבְרָכָה. וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי צָרִיךְ עִיּוּן אִם זֶה מִקְרֵי בְּדִיעֲבַד בְּשֵׁם טָעָה, וַאֲפִלּוּ בְּשַׁחֲרִית, עַיֵּן לְעֵיל סוֹף סִימָן ס״ד בְּמָגֵן אַבְרָהָם בְּשֵׁם הַכָּסָף מִשְׁנֶה (ברכות פ״א ה״ו), וּבְסִימָן נ״ט (ס״ב), וּבְסִימָן קי״ד מָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן ט׳, וּבְרֵישׁ סִימָן קפ״ז. [א]כָּתַב הַטּוּר עַל מָה שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים ׳רְאֵשִׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם׳ וְכוּ׳, וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין עַתָּה עֲבוֹדָה, מִתְפַּלְּלִים עַל הַתְּפִלָּה שֶׁהָיא בְּמָקוֹם הַקָּרְבָּן שֶׁתִּתְקַבֵּל בְּרָצוֹן לְפָנֵי ה׳ יִתְבָּרַךְ, וּבְמִדְרָשׁ (מובא בתוס׳ מנחות קי. ד״ה ומיכאל) יֵשׁ, מִיכָאֵל שַׂר הַגָּדוֹל מַקְרִיב נְשָׁמָתָן שֶׁל צַדִּיקִים עַל הַמִּזְבֵּחַ שֶׁל מַעְלָה [רָצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁמַּגִּישׁ אוֹתָם לְרָצוֹן לְפָנֵי ה׳ לְרֵיחַ נִיחוֹחַ], וְעַל זֶה תִּקְנוּ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל, רוֹצֶה לוֹמַר אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל, וְיֵשׁ מְפָרְשִׁים עַל מָה שֶׁלְּמַעְלָה מִמֶּנּוּ וְהָכִי פֵּרוּשׁוֹ, ׳וְהֶשֵּׁב הָעֲבוֹדָה וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל׳ וְאַחַר כָּךְ ׳וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְּקַבֵּל בְּרָצוֹן׳. וְעַיֵּן בְּטֻ״ז (סק״א) שֶׁכָּתַב דְּהַפֵּרוּשׁ הָאֶמְצָעִי הוּא הַמַּכְרָח מִכֻּלָּם, אֲבָל הַגְּרִ״א כָּתַב כַּפֵּרוּשׁ הָאַחֲרוֹן:

א (א) **שׁוֹחִין.** אִם נִזְדַּמֵּן לוֹ רַק, לֹא יִשְׁחֶה עַד שֶׁיֵּצֵא הָרַק מִפִּיו [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) בְּשֵׁם סֵפֶר חֲסִידִים (סי׳ י״ח)]. וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן צ״ז סָעִיף ב׳: **(ב) בְּמוֹדִים.** אֵיתָא בַּגְּמָרָא (ב״ק טז.), אִם לֹא כָּרַע בְּמוֹדִים נַעֲשֶׂה שִׁדְּרוּ נָחָשׁ לְאַחַר שֶׁבַע שָׁנִים: **(ג) תְּחִלָּה.** הַיְינוּ בְּתִחַּלַת מוֹדִים. (פ) וּכְשֶׁאוֹמֵר ה׳ יְזַקֵּף: **(ד) וְסוֹף.** בִּבְרַכַת הַטּוֹב שִׁמְךָ, דְּהַיְינוּ (ג) בָּעֵת אֲמִירַת בָּרוּךְ אַתָּה, וּכְשֶׁאוֹמֵר ה׳ יְזַקֵּף, וְכַנַּ״ל בְּסִימָן קי״ג סָעִיף ז׳ לְעִנְיַן בְּרָכַת אָבוֹת: **ב** (ה) **מְשַׁתְּקִין אוֹתוֹ.** אַף (ג) אִם לֹא הִשְׁתַּחֲוָה שְׁתֵּי פְּעָמִים, (ד) וּבֵין לְכָפֵל הַמִּלּוֹת וּבֵין לְכָפֵל עִנְיָן וְעִנְיָן הַכֹּל אָסוּר, דְּמֵיחֲזֵי כִּשְׁתֵּי רְשָׁיוֹת: **ג** (ו) **וְאֵינוֹ נִרְאֶה.** וּמִכָּל מָקוֹם אִם אָמַר אֵין מַחֲזִירִין אוֹתוֹ, וְגַם אֵין לְמָחוֹת בְּיַד הָאוֹמְרִים אוֹתוֹ. אֵין לוֹמַר אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בְּבֵית הָאֵבֶל, כֵּן כָּתַב הַבַּאֵר הֵיטֵב (סק״ב) וְהוּא בְּשִׁיירֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (סי׳ תקנט הגה״ט ס״ק יא) בְּשֵׁם סֵפֶר תַּנְיָא (סי׳ סח), וְעַל כֵּן אַף שֶׁבְּדִגּוּל מַרְבָּבָה (סי׳ קכז) חָלַק עַל זֶה יֵשׁ לָחוּשׁ לְדִבְרֵי רִאשׁוֹנִים [מָגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק״ג)]:

א (א) **שַׁפִּיר דָּמֵי.** הַיְינוּ דְּמֻתָּר (פ) אֲפִלּוּ לַעֲנוֹת סְתָם אָמֵן, וְכָל שֶׁכֵּן אָמֵן דְּהָאֵל הַקָּדוֹשׁ וְאָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא וּקְדֻשָּׁה וּבָרְכוּ. וְהָא דְּמִסַּיֵּם בְּסוֹף הַסָּעִיף כְּדָרְךְ שֶׁמְּפַסְּקִים בִּבְרָכַת קְרִיאַת שְׁמַע וְשָׁם אֵינוֹ מֻתָּר לִסְתָּם אָמֵן וְכַנַּ״ל בְּסִימָן ס״ו (ס״ג), שָׁם הֲלֹא אֵירְעִי בְּרִגּוּל לוֹמַר תַּחֲנוּנִים, עַל כֵּן עֲשָׂאוּם עָלָיו קֶבַע, וְדָמְיָין קְצָת לְשִׁמּוֹנֶה עֶשְׂרֵה, וּבְרֵישָׁא אֵירְעִי בְּמִי שֶׁרָגִיל לוֹמַר לְפָרָקִים, עַל כֵּן אֵין לָהֶם דְּמְיוֹן לִשְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה כְּלָל. וּלְפִי זֶה (ג) בְּמִדִּינוֹתֵינוּ שֶׁאֱלֹהֵי נְצֹר רְגִילִין הַכֹּל לְאוֹמְרוֹ, אֵין לְהַפְסִיק בּוֹ לְסָתָם אָמֵן בֵּין (ג) קֹדֶם שֶׁהִתְחִילוּ בֵּין בְּאֶמְצַע: **(ב) אֲבָל בְּמָקוֹם וכו׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר (ד) אֶפְלוּ אִם לֹא הִתְחִיל עֲדַיִן לְאוֹמְרָם, (ה) וַאֲפִלּוּ אִם דֶּרֶךְ הָאִישׁ הַהוּא לְהַחְמִיר לְעַצְמוֹ לוֹמַר יִהְיוּ לְרָצוֹן תֵּכֶף אַחַר הַשְּׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת וְאַרַע לוֹ לוֹמַר אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא וּקְדֻשָּׁה קֹדֶם שֶׁאָמַר ׳יִהְיוּ לְרָצוֹן׳ וְאֵין לוֹ שְׁהוּת לוֹמַר הַ׳יִּהְיוּ לְרָצוֹן׳, מֻתָּר לוֹ לַעֲנוֹת, וּמִכָּל מָקוֹם לְכַתְּחִלָּה יִרְאֶה לְיַזְהֵר שֶׁלֹּא יָבֹא לִידֵי כָּךְ כִּי יֵשׁ מַחְמִירִין בָּזֶה: **(ג) תַּחֲנוּנִים קֹדֶם וכו׳.** וְטוֹב לוֹמַר ״יִהְיוּ לְרָצוֹן״ קֹדֶם הַתַּחֲנוּנִים וְאַחֲרֵיהֶם [אַחֲרוֹנִים]: **(ד) וּלְקַדִּישׁ וּלְבָרְכוּ.** וְעַיֵּן בְּסִימָן ס״ו (שם) הַדְּבָרִים שֶׁמַּפְסִיקִין בְּאֶמְצַע בִּרְכַת קְרִיאַת שְׁמַע (ו) וְהוּא הַדִּין הָכָא. וְאִם כְּבָר סִיֵּם הַכֹּל אֶלָּא שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְפַסֵּעַ מֵחֲמַת אָדָם שֶׁמִּתְפַּלֵּל לְאַחוֹרָיו וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב לְעֵיל בְּסִימָן ק״ב (ס״ה), [ב]לְכוֹלֵי עָלְמָא יָכוֹל לְהַפְסִיק וְלַעֲנוֹת אָמֵן, [ב]וּכְמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״ב) כָּתַב מַחֲמַת אָדָם שֶׁמִּתְפַּלֵּל לְאַחוֹרָיו וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב לְעֵיל בְּסִימָן ק״ב (ס״ה), לְכוֹלֵי עָלְמָא יָכוֹל לְהַפְסִיק וְלַעֲנוֹת אָמֵן, [ב]וּכְמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״ב) כָּתַב

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ג [ב] נִרְאֶה. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְכָתַב בְּשִׁלְמֵי צִבּוּר (דיני חזרת התפילה סי׳ כב) כִּי בִּירוּשָׁלַיִם תּוֹב״ב שְׁנוֹהֲגִין לְבָרֵךְ בִּרְכַּת כֹּהֲנִים בְּבֵית הָאֵבֶל, אַךְ אַף שֶׁאֵין כֹּהֲנִים אוֹמְרִים ׳אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ׳, וְהוּא פָּשׁוּט. וְכָתַב בְּרִכֵּי יוֹסֵף (סק״ג) בְּשֵׁם מוֹרוֹ זְקֵנוֹ הֶרֶב בַּעַל חֶסֶד לְאַבְרָהָם, שֶׁבִּבְרַכַּת שִׂים שָׁלוֹם הָאוֹמֵר וְטוֹב יִהְיֶה בְּעֵינֶיךָ כוּ׳ טוֹעֶה, רַק יֹאמַר וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ וְכוּ׳, וּמִקְרֶא מַלְּא (במדבר כד א) ׳כִּי טוֹב בְּעֵינֵי ה׳ לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל׳, עַיֵּן שָׁם. וּבְשַׁלְמֵי צִבּוּר צִטּוּט בְּרוּכוֹת יט ס״ט טו) הֲבִיא מַהֲרִ״ד אַבּוּדְרָהָם כִּי וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ כְּלוֹמַר וְיִהְיֶה טוֹב בְּעֵינֶיךָ כוּ׳, עַיֵּן שָׁם:

בְּאוּר הֲלָכָה

ב * **הָאוֹמֵר מוֹדִים מוֹדִים וכו׳. מִסְתַּפְקָנָא אִם אָמַר רַק תֵּבַת מוֹדִים מוֹדִים לְבַד וְהַשְּׁאָר אָמַר כְּהִלְכָתוֹ אִם גַּם בָּזֶה מְשַׁתְּקִין אוֹתוֹ,** דְּאוּלַי הַגְּמָרָא (ברכות לג:) מַיְירֵי דְּכָפַל גַּם הַתֵּבוֹת שֶׁאַחֲרֵי זֶה, אֲבָל בָּזֶה לְבַד לֹא מִיחֲזֵי כְּשִׁתֵּי רְשָׁיוֹת אַחֲרֵי שֶׁאַחַר כָּךְ אָמַר שֶׁאַתָּה הוּא ה׳ אֱלֹקֵינוּ. וּמִבְּרָכוֹת ל״ג עַמּוּד ב׳ דְּאָמַר לְעִנְיַן מוֹדִים, קְרִיאַת שְׁמַע הָא דְּאָמַר מִילְּתָא מִילְּתָא וְתָנֵי לָהּ וּמִסְתַּמָּא הוּא הַדִּין לְעִנְיַן מוֹדִים, מִשְּׁמַע לְכָאוֹרָה מִתֵּבַת ׳מִילְּתָא מִילְּתָא׳ דְּלָאו שְׁמַע בִּלְחוֹדֵיהּ, רַק אָמַר בְּכָפְלָא גַּם יֶתֶר הַתֵּבוֹת, וּמִכָּל מָקוֹם יֵשׁ לְדַחוֹת דְּלֵאו דַּוְקָא נָקַט הָאי לִישָׁנָא; וְתַדַּע, מִדְּאָמַר שָׁם גַּם כֵּן הָא דְּאָמַר פְּסוּקָא פְּסוּקָא, וְלִכְפּוֹסְקִים דְּסָבְרוּ דְּבָזֶה מְשְׁתְּקִין אוֹתוֹ בְּוַדַּאי אֲפִלּוּ לֹא אָמַר רַק הַפְּסוּק שְׁמַע שָׁנֵי פְּעָמִים גַּם כֵּן מְשַׁתְּקִין אוֹתוֹ, וַאֲפִלּוּ אִם תִּימְצֵי לוֹמַר דִּלְעִנְיַן שְׁמַע מִקִּילִינַן בְּחֵבַת שְׁמַע שְׁמַע בִּלְחוֹד דְּעִל יְדֵי זֶה לֹא מִיחֲזֵי כִּשְׁתֵּי רְשָׁיוֹת, אֲפָשָׁר בְּחֵבַת מוֹדִים מוֹדִים חָמוּר טְפֵי, דּוּמְיָא דְּמַאי דְּאָמַר שָׁם בְּדֶרֶךְ ״ד עַמּוּד ב׳ כָּל אֶמֶת אֶמֶת תְּפַסֵּיהּ לְהַאי גַּבְרָא, **וְצָרִיךְ עִיּוּן:**

א * **וּלְקַדִּישׁ וּלְבָרְכוּ. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה** (סק״ד). **וְאִם הִתְחִיל לוֹמַר אֵיזֶה תַּחֲנוּנִים שֶׁאֵינוֹ רָגִיל בָּהֶן וְנִזְדַּמֵּן לוֹ לַעֲנוֹת סְתָם אָמֵן, נִרְאֶה לִי דְּאָסוּר, כֵּיוָן שֶׁלֹּא אָמַר עֲדַיִן ׳יִהְיוּ לְרָצוֹן׳,** וְאֵינוֹ דּוֹמֶה לְמַה שֶׁהִתִּיר הַט״ז בְּסָעִיף קָטָן א׳ וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה בְּאוֹת א׳, דְּשָׁם הֲלֹא מְיַירֵי אַחַר שֶׁכְּבָר אָמַר ׳יִהְיוּ לְרָצוֹן׳. וּבְדֶרֶךְ הַחַיִּים [בְּסוֹף דִּינֵי תְּפִלָּה (סצ״ח) דִּבּוּר הַמַּתְחִיל בְּמִדִּינוֹתֵינוּ בְּאוֹת א׳] מַשְׁמַע דְּמֻתָּר, וְלֹא נְהִירָא, וְאֵין לוֹמַר דְּטַעֲמוֹ דְּבְמִדִּינוֹתֵינוּ שֶׁרְגִילִין לוֹמַר אֱלֹהֵי נְצֹר כְּבָר סִיֵּם כָּל הַתְּפִלָּה עַל כֵּן דַּיְינוּ כְּמוֹ בְּמָקוֹם שֶׁרְגִילִין לוֹמַר יִהְיוּ לְרָצוֹן, אֲחַר ׳יִהְיוּ לְרָצוֹן׳, דְּזֶה אֵינוֹ, דְּלֹא גְּרִיעָא לְכוּלֵּי עָלְמָא הַפְסוּק ׳יִהְיוּ לְרָצוֹן׳ שֶׁהִתְקִינוּ חֲז״ל (יז.) לְאָמְרוֹ אַחַר שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת [וְכוּמוֹ שֶׁאָמְרוּ דָּוִד אַחַר שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּקֶשֶׁת מִזְמוֹרֵנוּ] מִשְּׁאָר תַּחֲנוּנִים שֶׁהִרְגִּיל בְּעַצְמוֹ לְאָמְרָן אַחַר תְּפִלָּתוֹ דְּאָמְרִינַן דִּבְמִקְצָת דְּמָיִין לַתְּפִלָּה וְאֵין לְהַפְסִיק לְאָמֵן בֵּין בְּאֶמְצָעָן וּבֵין קֹדֶם שֶׁהִתְחִיל לְאָמְרָן וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה אוֹת א׳, וְהָכִי נָמֵי דְּכִוָּותֵיהּ:

ג (ג) **נִרְאֶה.** כֵּן מוּכָח מִמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ב), וְעַיֵּן בְּפִרְי מְגַדִּים (פ״ה ה״י) וּשְׁאָרֵי פּוֹסְקִים: **(ג)** כֵּן מוּכָח מִמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ב), וְעַיֵּן מַהֲרַ״מַ״ם (שם) מַשְׁמַע דְּלְהַלְבּוּשׁ הַשְּׁחִיטָה בְּסוֹף בְּרָכָה מַמָּשׁ, וְאֵינוֹ מַכְרִיחַ, וְגַם בְּפִרְי מְגַדִּים (א״א סק״ב): **ב (ג)** פְּרִי מְגַדִּים (שם): **(ד)** מוּכָח מִלְּבוּשׁ (שם): **(ה)** כֵּן מַשְׁמַע בְּחַיֵּי אָדָם (ח״א כלל כד סכ״ז) וְכֵן מוּכָח בְּדִבְרֵי מֹשֶׁה בְּמַה שֶׁכָּתַב בְּאוֹת א׳ וּב׳, עַיֵּן שָׁם. וּבְדֶרֶךְ הַחַיִּים (שם סצ״ט) מַשְׁמַע דְּמִי שֶׁנּוֹהֵג לַעֲנוֹת ״יִהְיוּ לְרָצוֹן״ תֵּכֶף יֵשׁ לְהַחְמִיר שֶׁלֹּא לַעֲנוֹת קְדִישׁ וּקְדֻשָּׁה, וּבְבָאוּר הַגְּרִ״א כָּתַב דְּעָצַם דִּין הָרַמַ״א שֶׁתְּלוּי זֶה בָּזֶה אֵינוֹ מֻכְרָח, עַל כֵּן כָּתַבְתִּי שֶׁיִּרְאֶה לְזַהֵר שֶׁלֹּא יָבוֹא לִידֵי כֵּן: **(ו)** כֵּן מוּכָח מִפְּרִי מְגַדִּים (שם):

[א] דיקדוקי דברי הרב: ובשו״ע הרב (ס״ב) כתב: ואשי ישראל הן נשמות הצדיקים שמקריב מיכאל שר הגדול על המזבח של מעלה (ולמטה הן הקרבנות שמקריבים הצדיקים ומוסרים נפשותיהם להקב״ה על כל דיבור ודיבור היוצא מפיהם המכונה בשם מזבח) (באהבה רבה הבאה אליהם מלמעלה ע״י מיכאל שר החסד), וזו היא תפילה הנקרא עבודה שבלב, והקרבנות אלו שהן באש ההתלהבות נקראות 'אשי ישראל', ו'תפלתם' היא גוף התפלה שהן תיבותיה. **ב]** אבל משו״ע הרב (שם) משמע שכל שלא פסע יפסיק רק לדברים שמפסיקים להם בברכות ק״ש, שכתב: ובין יהיו לרצון לאלהי נצור מותר להפסיק (ולענות כל דבר שבקדושה אבל לא דבר אחר

המשך בסוף הספר

Mishna Brura Memukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah